

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра нової та новітньої історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації

Проф. Гаврилюк С.В.

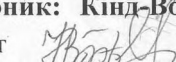
С.В. Гаврилюк
2016 р.

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни
підготовки магістра з спеціальності 8.02030201 "Історія"

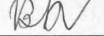
Луцьк – 2016

Програма навчальної дисципліни “Вступ до спеціальності” для студентів за напрямом, підготовки “Гуманітарні науки”, спеціальністю “Історія”. “15” 08 , 20 15 р. - 13 с.

Розробник: Кінд-Войтюк Наталія Василівна, кандидат історичних наук, доцент

Рецензент: Шабала Ярослав Миколайович, доктор історичних наук, професор

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри нової та новітньої історії України протокол № 1 від 27 серпня 2015 р.

Завідувач кафедри: (Баран В. К.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету протокол № 3 від 18 . 11 . 20 15 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Денисюк В. І.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету протокол № 5 від 20 . 01 . 2016 р.

© Кінд-Войтюк Н.В., 2015

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Вступ до спеціальності” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів напряму підготовки 6.020302 “Історія”.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань - 0203 «Гуманітарні науки» Напрямок підготовки - 6. 020302 «Історія»	нормативна
Модулів – 2	Спеціальність “Історія”	Рік підготовки – 1
Змістових модулів – 2		Семестр – 1
ІНДЗ: немає		Лекції – 28 год.
Загальна кількість годин – 120		Практичні (семінари) – 18 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): Аудиторних – 4 самостійної роботи – 2 консультації – 0.3	Освітньо-кваліфікаційний рівень “бакалавр”	Консультації: 6 год. Самостійна робота – 68 год. Форма контролю: <u>залік</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Вступ до спеціальності” є ознайомлення студентів із змістом навчальної програми, змістом основних понять і напрямками навчального процесу по підготовці майбутніх спеціалістів-істориків.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності” є засвоєння студентами знань на рівні вищої школи про предмет, принципи і особливості історичної науки, про її суспільну роль і значення. Студенти знайомляться також із проблемами методології та філософськими основами історичної науки, з категоріальним апаратом та основними поняттями і термінами. Одержують елементарні знання з проблем джерелознавства, знайомляться із системою наукових історичних установ та культурно-освітніх закладів історичного профілю.

Передбачається також засвоєння студентами знань про основи наукового історичного дослідження. Зокрема, знань принципів і правил планування. Студенти повинні оволодіти знаннями і методикою роботи із спеціальною літературою і першоджерелами, знати і вміти користуватися правилами оформлення наукової роботи.

Поряд із засвоєнням матеріалу лекційного курсу, студенти опрацьовують ряд теоретичних питань на семінарських заняттях, причому їм пропонуються для виконання ряд творчих завдань. Для підготовки рефератів визначений приблизний перелік тем, але студент може обрати іншу власну тему за погодженням з викладачем.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- вимоги до професійних якостей історика як фахівця;
- методологічну основу та принципи і особливості історичної науки;
- класифікацію історичних джерел;
- основи методики історичного дослідження;
- послідовність і методику наукового пошуку, правила написання і оформлення студентського наукового дослідження.

вміти :

- застосовувати методику історичного дослідження;
- здійснювати самостійний пошук джерел і наукової літератури;
- класифікувати історичні джерела та здійснювати критичний аналіз джерел;
- узагальнювати історичні факти і робити самостійні висновки.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредитів ECTS.

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг годин	Кількість годин				Підсумковий контроль
				Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Консультації	
Денна	I	1	120	28	18	68	6	залік

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет історичної науки, її принципи, особливості,

джерела.

Тема 1. Професія історика та її фахова спеціалізація.

Кваліфікаційна характеристика професії історика. Система підготовки істориків у вищих навчальних закладах. Фахова спеціалізація істориків.

Тема 2. Предмет історичної науки, її зміст і завдання.

Виникнення історії в античні часи та наступна її еволюція як науки. Зміст і завдання історії, її зв'язок з іншими науками. Особливості історичної науки, співвідношення між історичним фактом і узагальненням. Багатоплановість історичної науки, її диференціація. Спеціальні історичні дисципліни.

Тема 3. Суспільна роль і значення історії.

Місце і роль історії в пізнанні людиною навколишнього світу. Видатні діячі науки та культури про значення історії. Значення історичної пам'яті для згуртування і консолідації народу, нації. Цінність історичного досвіду людства. Зв'язок між історією та політикою. Роль історії у формуванні світогляду, у вихованні патріотизму, поваги до традицій.

Тема 4. Методологічні основи історичної науки.

Методологія як вчення про пізнання світу, як сукупність прийомів дослідження. Погляд на історію мислителів античної епохи. Теорія провіденціалізму. Концепція історичного процесу в епоху Відродження. Погляди французьких просвітителів. Позитивізм в історичній науці. Органічна школа в соціології. Філософські теорії історичного процесу в Новий час. Значення плюралістичного підходу.

Тема 5. Принципи і категорії історичної науки.

Загальнонаукові принципи при вивченні історичного минулого. Сутність принципу об'єктивності. Причини тенденційності і суб'єктивізму. Принцип історизму. Народні маси і суб'єктивний фактор в історичному процесі. Історичні категорії і поняття. Історична термінологія.

Тема 6. Класифікація історичних джерел.

Поняття "історичне джерело". Джерелознавство і його предмет. Класифікація джерел. Речові джерела, їх види. Археологічні пам'ятки, археологічна культура.

Етнографічні джерела і етнографічна наука. Українська етнографія. Фольклорні джерела та їх особливості. Лінгвістичні джерела. Кінофотодокументи.

Тема 7. Писемні джерела та їх аналіз.

Класифікація писемних джерел, історичні залишки та історична традиція. Законодавчі пам'ятки, актовий матеріал, судово-слідчі документи. Документи поточного діловодства і листування. Розповідальні джерела. Літописи і оповіді, церковна полемічна література, повідомлення іноземців. Мемуари і щоденники, їх особливість. Статистичні джерела. Періодична преса. Аналіз історичних джерел. Внутрішня і зовнішня критика. Атрибуція. Встановлення дати, справжності, критичний підхід.

Тема 8. Наукові установи історичного профілю.

Науково-дослідні інститути в системі Академії Наук України. Інститут історії. Інститут археології. Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії. Інститут українознавства. Інститут національних відносин та політології. Структура інститутів, наукова та видавнича діяльність.

Наукові бібліотеки, структура, фонди, функції. Головні бібліотеки України. Центральна наукова бібліотека Академії Наук України. Найбільші бібліотеки обласних центрів.

Центральні і місцеві архівні установи. Відомчі архіви. Порядок обробки і збереження архівних документів. Архівні фонди, описи, справи. Архіви України. Система науково-дослідної роботи з архівними документами.

Тема 9. Культурно-освітні заклади.

Музеї як центри збереження і популяризації пам'яток історії. Музейні фонди, науково-дослідна робота в музеях. Музейні експозиції. Найбільші світові музеї історії і мистецтвознавства. Головні музеї України. Музейна справа на Волині.

Культурно-освітні заклади і товариства з вивчення, збереження і популяризації пам'яток історії та культури. Товариства краєзнавців. Історико-культурні заповідники. Екскурсійно-туристичні бюро, станції, фірми.

Змістовий модуль 2. Основи наукового історичного дослідження.

Тема 1. Планування і організація робочого режиму наукового дослідження.

Загальні вимоги до наукового дослідження. Планування, його зміст і роль в організації науково-дослідницької роботи. Гігієна і організація праці наукового дослідника. Система науково-дослідної роботи викладачів і студентів на історичному факультеті СНУ.

Тема 2. Вибір теми і складання плану-схеми наукового дослідження.

Основні фактори, які впливають на вибір теми. Актуальність, наявність джерел, роль наукового керівника. Складання плану за проблемним або хронологічним принципом. Особливості і відмінності цих варіантів. План простий і розширений. Чіткість формулювань. Деталізація пунктів плану в процесі підготовки і написання роботи. Примірний план-схема для збирання матеріалів за темою дослідження.

Тема 3. Науковий пошук джерел і літератури.

Спеціальна література та її види. Загальні і спеціальні монографії, наукові статті, енциклопедії, бібліографічні довідники. Значення попереднього ознайомлення з літературою для правильного визначення цвілевого завдання. Методика пошуку наукової літератури. Складання бібліографії за темою. Історичні джерела з вітчизняної і всесвітньої історії, їх класифікація. Архівні документи, археографічні збірники, статистичні джерела, матеріали періодичної преси, мемуари. Особливості пошуку джерел. Значення архівних документів.

Тема 4. Методика роботи з історичними документами і літературою.

Основні принципи вироблення навичок роботи над науковою літературою. Техніка роботи з книгою. Методика прискореного читання, ознайомлення з структурою, науковим і допоміжним апаратом в книзі. Відбір і виписки потрібного матеріалу. Правила цитування. Загальні принципи відбору. І використання опублікованих джерел. Особливості роботи із статистичними джерелами. Методика роботи з архівними документами. Техніка виписок і систематизації відібраного матеріалу.

Тема 5. Вироблення наукової гіпотези та структури наукового дослідження.

Робочі гіпотези та їх місце в творчому процесі. Вибір основного напрямку

дослідження, уточнення і конкретизація. Вироблення остаточної концепції. Деталізація попереднього плану-схеми. Основні структурні елементи дослідження, їх взаємозв'язок. Значення наукового апарату. Варіанти побудови роботи. Композиція і архітектоніка. Приблизний детальний план дослідження.

Тема 6. Дві стадії літературного оформлення рукопису.

Перша конструктивно-синтетична стадія оформлення рукопису. Особливості роботи над першим варіантом, дотримання наукового стилю, самостійність аналізу і висновків. Зауваження і виписки на полях. Техніка і спосіб викладу матеріалу. Друга критично-аналітична стадія літературного оформлення рукопису. Написання чистового варіанту. Стилістичне і граматичне редагування, перевірка тексту.

Тема 7. Написання вступу, висновків, складання списку джерел і літератури.

Завдання вступної частини, її складові елементи. Обґрунтування актуальності теми, чіткість визначення об'єкта і предмета дослідження, характеристика стану наукової розробки теми. Мета і завдання. Джерельна база. Елементи новизни. Вимоги до формулювання загальних висновків, їх зміст. Правила складання списку використаних джерел і літератури.

Тема 8. Складання додатків. Підготовка рукопису до друку.

Види додатків, їх значення, зміст і оформлення. Правила складання і коментування таблиць. Використання схем, діаграм, графіків. Тексти документів, історичні карти, хроніка подій. Види ілюстративного матеріалу, його значення. Складання іменних, географічних і предметних покажчиків. Технічне оформлення рукопису, підготовка до друку.

Тема 9. Впровадження результатів наукового дослідження.

Апробація наукового дослідження. Складання тез, написання автореферата. Обговорення в наукових колективах, рецензування, відгуки, зауваження. Відповіді і реагування на зауваження. Захист наукової роботи. Часткова або повна публікація матеріалу роботи. Можливості використання в практичній діяльності і в подальшій дослідницькій роботі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Аудиторні та позааудиторні заняття (денна форма)				
	Лекції і	Практичні заняття.	Сам. роб	Конс.	Усього
Змістовий модуль 1. Предмет історичної науки, її принципи, особливості, джерела.					
Тема 1. Професія історика та її фахова спеціалізація.	2	2	4		8
Тема 2. Предмет історичної науки, її зміст і завдання.	2	2	4		8
Тема 3. Суспільна роль і значення історії.	2	2	4	2	8
Тема 4. Методологічні основи історичної науки.	2	2	4		8
Тема 5. Принципи і категорії історичної науки.	2	2	4		8
Тема 6. Класифікація історичних джерел.	2	2	4		8
Тема 7. Писемні джерела та їх аналіз.	2	2	2		8
Тема 8. Наукові установи історичного профілю.	2		4		6
Тема 9. Культурно-освітні заклади.			2		2
Разом за змістовим модулем 1	16	14	32	2	64
Змістовий модуль 2. Основи наукового історичного дослідження.					
Тема 10. Планування і організація робочого режиму наукового дослідження.	2		4		6
Тема 11. Вибір теми і складання плану-схеми наукового дослідження.			4	2	4
Тема 12. Науковий пошук джерел і літератури.	2		4		6
Тема 13. Методика роботи з історичними документами і літературою.		2	4		6
Тема 14. Вироблення наукової гіпотези та структури наукового дослідження.	2		4		6
Тема 15. Дві стадії літературного оформлення рукопису.			4	2	4
Тема 16. Написання вступу, висновків, складання списку джерел і літератури.	2	2	4		8
Тема 17. Складання додатків. Підготовка рукопису до друку.	2		4		6

Тема 18. Впровадження результатів наукового дослідження.	2		4		4
Разом за змістовим модулем 2	12	4	36	4	52
Усього годин	28	18	68	6	120

5. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Професія історика та її фахова спеціалізація. 1. Основні якості історика, передбачені державною акредитацією спеціальності. 2. Основні напрями і форми роботи викладача історії. 3. Специфіка наукової роботи історика-дослідника.	2
2	Предмет історичної науки, її зміст і завдання. 1. Предмет історичної науки, її зв'язок з іншими науками. 2. Особливості історичної науки. 3. Диференціація історичної науки. 4. Спеціальні історичні дисципліни.	2
3	Суспільна роль і значення історії 1. Місце і роль історії в пізнанні людиною навколишнього світу. 2. Суспільна роль і значення історичної пам'яті. 3. Історія і політика. 4. Виховна роль історії.	2
4	Методологічні основи історичної науки. 1. Методологія як вчення про методи пізнання світу. 2. Основні концепції всесвітньо-історичного процесу. 3. Народні маси і суб'єктивний фактор в історичному процесі.	2
5	Принципи і категорії історичної науки. 1. Значення принципу об'єктивності в процесі наукового пізнання минулого. 2. Причини тенденційності і суб'єктивізму в історичних дослідженнях. 3. Зміст і значення принципу історизму. 4. Історичні категорії і поняття.	2
6	Класифікація історичних джерел. 1. Поняття історичного джерела. Класифікація джерел. 2. Археологічні джерела. 3. Етнографічні джерела. 4. Лінгвістичні джерела. Їх специфіка. 5. Усні (фольклорні) джерела.	2

7	Писемні джерела та їх аналіз. 1. Класифікація писемних джерел. 2. Принципи роботи з історичними документами. 3. Зовнішня і внутрішня критика джерел.	2
8	Методика роботи з історичними документами і літературою. 1. Методика пошуку і роботи з науковою літературою. 2. Загальні принципи відбору і використання опублікованих джерел. 3. Порядок роботи з архівними документами. 4. Техніка виписок і систематизації відібраного матеріалу.	2
9	Написання вступу, висновків, складання списку джерел і літератури. 1. Завдання вступної частини, її складові елементи. 2. Вимоги до формулювання загальних висновків, їх зміст. 3. Правила складання списку використаних джерел і літератури.	2
	Разом	18

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Фахові якості історика, передбачені державною акредитацією спеціальності.	4
2	Місце історії в системі суспільних наук, її особливості.	4
3	Значення історичної пам'яті для консолідації народу, нації.	4
4	Роль особи в історії (на прикладі діяльності князя Володимира Святославовича або Богдана Хмельницького)	4
5	Проблема закономірності і випадковості в історичному процесі.	4
6	Види історичних джерел.	4
7	Головні джерела з історії Київської Русі.	4
8	Особливості кінофотодокументів та інших візуальних джерел.	4
9	Щоденники і мемуари як історичне джерело.	4
10	Система розташування і розподілу картотеки історичної літератури в каталозі наукової бібліотеки СНУ.	4
11	Головні об'єкти історико-культурного заповідника "Старе місто" у Луцьку.	4
12	Характеристика книги С. В. Кульчицького "Методологія і методика наукового дослідження".	4
13	Основні принципи вибору теми і складання плану наукового дослідження.	4
14	Пошук джерел і складання бібліографії за темою наукового дослідження.	4
15	Структура і композиція та детальний план наукового дослідження.	3

16	Дві стадії літературного оформлення рукопису.	3
17	Написання вступної частини наукового дослідження, її елементи.	3
18	Правила оформлення списку використаних джерел і літератури, складання додатків.	3
	Разом	68

7. Індивідуальні завдання

Проаналізувати наукову монографію з визначеної теми (приклад – книга Г. Бондаренка. Спеціальні історичні дисципліни. – Луцьк, 2014). Визначити композицію і архітекtonіку, охарактеризувати (письмово) зміст і послідовність матеріалу в тексті (розділи, література, словник, ілюстрації). Форма звітності про виконання індивідуального завдання – письмова. Виконання завдання передбачає:

- а) характеристику структури книги (розділи, параграфи, додатки);
- б) визначення форми і порядку подання змістового матеріалу, наукової літератури та джерел;
- в) аналіз поданого ілюстративного матеріалу (види, компонування назви);
- г) висновки і зауваження.

За умови повного виконання завдання виставляється 10 балів.

8. Методи навчання

У навчанні використовуються такі методи:

1. словесний – застосовується в процесі читання лекцій;
2. метод наочності – при ознайомленні студентів з оформленням текстів наукових досліджень в монографіях і часописах;
3. метод практичної діяльності – при складанні планів і структури студентських робіт, оформленні наукового апарату, схем, графіків, ілюстрацій;
4. інтерактивні методи – розробка сценарію екскурсії історичними місцями Луцька; інвентаризація історичних джерел в музеї археології.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Оцінка виставляється з урахуванням оцінок за змістові модулі.

Питання для підсумкового контролю:

1. Історія як наука. Дати визначення.
2. Особливості історії як науки.
3. Основні якості історика як фахівця.
4. Виховна роль історії.
5. Зв'язок історії з іншими науками.
6. Історичні джерела, загальна характеристика.
7. Види історичних джерел.
8. Археологічні джерела.
9. Етнографічні джерела.
10. Класифікація писемних джерел.
11. Речові пам'ятки історії.
12. Фольклорні джерела.
13. Лінгвістичні джерела.
14. Кінофотодокументи як історичне джерело.
15. Літописи як історичне джерело.
16. Щоденники і мемуари як історичне джерело.
17. Принципи історичної науки.
18. Значення суб'єктивного фактору в історії.
19. Історичні категорії і поняття.
20. Наукові бібліотеки, система роботи з книгою.
21. Архівні установи в Україні.
22. Музеї, їх місце і значення в системі історичної науки.
23. Красзнавство, форми красназавчої роботи.
24. Науково-дослідні історичні установи.

25. Система підготовки істориків.
26. Форми і методи самостійної роботи студентів.
27. Історіографія як наукова дисципліна.
28. Допоміжні історичні дисципліни.
29. Наукові і науково-публіцистичні історичні журнали.
30. Історичні культурно-освітні заклади і товариства.
31. Історія і політика – зв'язок і залежність.
32. Співвідношення між історичним фактом і узагальненням.
33. Історична література, її різновидності.
34. Наукове історичне дослідження, основні принципи і прийоми.
35. Значення і форми планування наукової роботи.
36. Правила роботи з архівними документами.
37. Структура наукової роботи. Написання вступу і висновків.
38. Оформлення наукового апарату і списку джерел.
39. Вимоги до написання рецензії.
40. Порядок і послідовність написання тексту наукової роботи.
41. Філософські теорії історичного процесу.
42. Методологія історичної науки.
43. Метод статистичного аналізу історичних фактів і явищ.
44. Суспільна роль історичної науки.
45. Апробація наукового дослідження.
46. Обговорення, рецензування і захист роботи.
47. Робочі гіпотези та їх місце в творчому процесі.
48. Методика роботи з науковою літературою і документами.
49. Загальні принципи вибору теми дослідження.
50. Виникнення історичної науки в античному суспільстві.
51. Законодавчі документи як історичне джерело.
52. Види додатків, їх значення, зміст і оформлення.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Для діагностики успішності навчання використовуються різні **методи** контролю, які забезпечують ефективність навчального процесу. До них належать: спостереження, бесіда, опитування, письмові роботи, анкетування, тестування.

Засобами діагностики успішності навчання є:

1. Поточна перевірка виконання студентами практичних робіт.
2. Перевірка конспектування студентами лекційного матеріалу.
3. Оцінювання відповідей студентів на семінарських заняттях у формі підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань.
4. Написання студентами поточних письмових тестових завдань за змістовними модулями.
5. Виконання та захист студентами індивідуального завдання за темою курсу.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1		МКР 2
15	15	10	30	30	100
12 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях (обраховується середнє арифметичне суми балів, набраних студентом на всіх заняттях). 3 бали – за систематичну підготовку до семінарських занять та активну участь у їх роботі (доповнення,	12 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях (обраховується середнє арифметичне суми балів, набраних студентом на всіх заняттях). 3 бали – за систематичну підготовку до семінарських занять та активну участь у їх роботі (доповнення,				

виступи з повідомленнями, реферати, рецензування відповідей тощо).	виступи з повідомленнями, реферати, рецензування відповідей тощо).				
--	--	--	--	--	--

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

12. Методичне забезпечення

1. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: підручник для вищих навчальних закладів. – К., 1997.
2. Коломієць В. О. Як виконати курсову роботу: Методичний посібник для студентів вузів. – К., 2003.
3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. – К., 2005.
4. Кульчицький С. В. Методологія і методика наукового дослідження. – К., 2003.
5. Медушевская О. М. Методология истории: Учебное пособие. – М., 1997.
6. Надольський Й. Е. Організація написання і захисту магістерських та дипломних робіт (методичні рекомендації).
7. Нікітчина С. Професійна орієнтація студентів-істориків в процесі індивідуалізації навчання // Проблеми освіти. Науково-методичний збірник. – К., 1996. – Вип. 6. – С. 106–109.
8. Прокопчук В. Контроль за знаннями та вміннями студентів (на прикладі методики викладання історії) // Науковий вісник ВДУ. – 1997. – № 3. Серія

“Історія”. – С. 28–103.

9. Яцишин М. М. Методичні рекомендації для написання рефератів, курсових та дипломних робіт у вищих навчальних закладах із всесвітньої історії для студентів історичних факультетів. – Луцьк, 2000.

10. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.

13. Список джерел

1. Актуальные проблемы теории истории. Материалы “круглого стола” (12 января 1994 г.) // Вопросы истории. – 1994. – № 6.

2. Алексеев Ю. М. Деякі проблеми викладання і вивчення історичних дисциплін у педагогічному вузі // Український історичний журнал. – 1992. – № 7–8.

3. Антонюк В. О. Деякі питання формування історичної самосвідомості українського народу // Український історичний журнал. – 1993. – № 11–12.

4. Архівні установи України: Довідник. – К., 2000.

5. Бібліотечна Україна. Довідник. – К., 1996.

6. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: Підручник для вищих навчальних закладів. – К., 1997.

7. Болдирев О. Історія – це роман, який був насправді. // Історичні постаті України. – Одеса, 1993. – С. 3–11.

8. Болховитинов Н. Н. В поисках новой системы координат в мировой истории // Новая и новейшая история. – 1994. – № 5.

9. Бондаренко Г. В. Спеціальні історичні дисципліни. – Луцьк, 1997.

10. Бондаренко Г. В. Історичне пізнання: питання теорії та практики. – Луцьк, 1998.

11. Бониц М. Научное исследование и научная информация. – М., 1987.

12. Борг М. А. О категории “цивилизация” // Новая и новейшая история. – 1990. – № 5.

13. Бубман Б. Л. Смысл истории: Очерк истории современных западных концепций. – М., 1991.
14. Вергасов В. М. Активизация познавательной деятельности студентов в высшей школе. – К., 1985.
15. Винокур І. С., Телегін Д. Я. Археологія України. – Тернопіль, 2004.
16. Вовк Х. К. Студії з української етнографії та антропології. – К., 1995.
17. Волков Ю. Г. Диссертация: Подготовка, защита, оформление. Практическое пособие. – М., 2001.
18. Грушевський М. Про історії і передісторичне життя. // Ілюстрована історія України. – К., 1990. – С. 9–11.
19. Дербов Л. А. Введение в изучение истории. – М., 1981.
20. Добраев Л. П. Психологические основы работы над книгой. – М., 1970.
21. Довгопол В. М., Литвиненко Н. М. Джерелознавство історії Української РСР. – К., 1986.
22. Дьяконов И. М. Пути истории. – М., 1994.
23. Жуковский А. А., Малхасян А. Г. Как самостоятельно учиться. – М., 1974.
24. Иванов В. В. Методология исторической науки. – М., 1995.
25. История и культурология: Учебное пособие для вузов. – М., 1999.
26. Кириленко С. О. На службі Клію // Український історичний журнал. – 2002. – № 1.
27. Кличкова З. И. Методика самостоятельной работы с книгой. – М., 1961.
28. Коваленко М. Д. Методы исторического исследования. – М., 1984.
29. Коломієць В. О. Як виконати курсову роботу: Методичний посібник для студентів вузів. – К., 2003.
30. Котов В. Н. Введение в изучение истории. Учебное пособие. – К., 1982.
31. Криницкий И. И. Основы научных исследований. – К. – Одесса, 1981.
32. Кульчицький С. В. Методологія і методика наукового дослідження. – К., 2003.
33. Мальцев П. М., Емельянова Н. А. Основы научных исследований. Учебное пособие. – К., 1982.

34. Мезенцева Г. Г. Музеєзнавство. –К., 1980.
35. Мельник Л. Предмет і методологія історичної науки. – К., 1997.
36. Методологические поиски в современной исторической науке // Новая и новейшая история. – 1996. – № 3.
37. Пронштейн А. П. Методика работы над историческим источником. – М., 1974.
38. Реєнт О. П. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу // Український історичний журнал. – 1999. – № 3.
39. Санцевич А. В. Методика исторического исследования. – М., 1990.
40. Сич О. І. Про викладання історії у вищій школі // Український історичний журнал. – 1998. – № 5.
41. Семенов Ю. И. Введение во всемирную историю. Вып. 1. Проблема и понятийный аппарат. – М., 1997.
42. Стрельский В. И. Теория и методика источниковедения истории. – К., 1976.
43. Шепелев Л. Е. Работа исследователя с архивными документами. – М.–Л., 1966.

Додаткова література

44. Алексеев В. П. Историческая антропология и этногенез. – М., 1989.
45. Бахонов К. О. Традиції та новації в навчанні історії в школі. Дидактичний словник-довідник. – Запоріжжя, 2002.
46. Библиотеки за рубежом: Сборник. – М., 2002.
47. Блок Марк. Апология истории, или ремесло историка. –М., 1986.
48. Бойко О. Д. Історія України у ХХ столітті. – Ніжин, 1994.
49. Бондарчук Г. М., Тимочків М. М. Виховні години. На допомогу класному керівнику. – Тернопіль, 2005.
50. Васильченко М. П. та ін. Бібліотечні фонди: навчальний посібник для вузів. – Харків, 1993.
51. Велика Л. П. Музейне експозиційне мистецтво. – Харків, 2000.

52. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. – М., 1991.
53. Гунтель Я. Б. Виховна робота в сучасних умовах: теорія і методика. – Тернопіль, 1998.
54. Гуревич А. Я. Историческая наука и историческая антропология // Вопросы истории. – 1988. – № 1.
55. Жариков Е. С. Научный поиск. – К., 1967.
56. Квиткина Л. Г. Научное творчество студентов. – М., 1982.
57. Ковальченко И. Д. Методы исторического исследования. – М., 1987.
58. Количественные методы исследования (Учебное пособие для вузов по специальности “история”). – М., 1984.
59. Карсавин Л. П. Философия истории. – Спб, 1993.
60. Косолапов В. В. Методология и логика исторического исследования. – К., 1977.
61. Машура Л. Нестандартні уроки з історії України та всесвітньої історії в школі. – Тернопіль, 2004.
62. Мельник Л. Г. Розвиток наукового пізнання історії. – К., 1983.
63. Мечников Л. Цивилизация и великие исторические реки. – М., 1995.
64. Могильницкий Б. Д. Введение в методологию истории. – М., 1989.
65. Патрушев А. И. Миры и мифы Освальда Шпенглера // Новая и новейшая история. – 1996. – № 3.
66. Померанц Г. С. Лекции по философии. – М., 1993.
67. Пронштейн А. П. Использование вспомогательных дисциплин при работе над историческими источниками. – М., 1972.
68. Серeda С. П. Етногенетичні процеси на території Русі–України за даними антропології // Український історичний журнал. – 2001. – № 3.
69. Сорокин Н. А. Дипломные работы в педагогических вузах. – М., 1986.
70. Сучасний урок. Панорама методичних ідей (Збірник). – Харків, 2004.
71. Тарковский М. Историсофия. Мировая история как эксперимент и загадка. – М., 1993.

72. Тойнби А. Постигание истории. Сборник. – М., 1991.
73. Тойнби А. Дослідження історії. – К., 1995.
74. Трельч Э. Историзм и его проблемы. – М., 1994.
75. У пошуках історичної правди (круглий стіл) // Український історичний журнал. – 1992. – № 2.
76. Ферро М. Как рассказывают историю детям в разных странах мира. – М., 1992.
77. Философия и методология науки. – М., 1996.
78. Философия истории: Антология. – Спб., 1995.
79. Черноморский М. Н. Мемуары как исторический источник. – М., 1959.
80. Шморгун А. А. Методологическая функция теории общественно-экономической формации. – К., 1990.
81. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2016.